

TURUN
YLIOPISTO

Flaire

strateginen TUTKIMUS

Moniäänistä politiikkaa –

miltä näyttää kansalaiskeskustelujen Suomi?

27.11.2025 Tiedekulma

Ohjelma

13:00 Hyvin sanottu -keskustelu: Moniäänistä politiikkaa – miltä näyttää kansalaiskeskustelujen Suomi?

Kansanedustaja **Krista Mikkonen** (vihr.), Poliitiikan toimittajat ry:n puheenjohtaja **Lida Hallikainen**, Sitran asiantuntija **Pauli Saloranta** ja ympäristöministeriön erityisasiantuntija **Kirsi-Marja Lonkila**

13:55 Hyvin sanottu -keskustelun jatkot: Kansalaiskokous energiapoliittisessa päätöksenteossa

Työ- ja elinkeinoministeriön neuvotteleva virkamies **Markku Kinnunen**, ympäristöministeriön ympäristöneuvos **Magnus Cederlöf**, Motivan viestintäpäällikkö **Leila Timonen** sekä kansalaiskokouksen osallistujat **Taina Paananen** ja **Timo Ylinen**

14:40 Kommenttipuheenvuoro ja keskustelua

Turun yliopiston valtio-opin professori **Maija Setälä**

15:00 Tilaisuus päättyy

Rakentavan keskustelun pelisäännöt

1. Kuuntelen toisia, en keskeytä tai käynnistä sivukeskusteluja

Jokaisella on tänään mahdollisuus kertoa rauhassa omia ajatuksiaan. On tärkeää, ettemme keskeytä toisiamme, emmekä supise vierustoverin kanssa. Keskitytään tähän hetkeen ja toisiimme. Pidetään kännykät poissa.

2. Kerron omia kokemuksiani ja ajatuksiani

Jotta voimme ymmärtää käsiteltävää asiaa ja toisiamme paremmin, on hyvä kertoa omia ajatuksia sekä omista kokemuksista aiheeseen liittyen. Tämä tarkoittaa, että kerrotaan toisille esimerkiksi siitä, mitkä asiat, tapahtumat ja tilanteet ovat vaikuttaneet omiin näkemyksiin. Voit jatkaa juttua siitä, mihin edellinen jäi.

3. Annan tilaa keskeneräisyydelle ja eri näkökulmille

Tänään pohdimme yhdessä tätä teemaa ja siihen liittyviä näkökulmia. Sinulla ei tarvitse olla oikeita vastauksia. Keskustelun aikana eikä sen jälkeen tarvitse olla samaa mieltä. Voit nostaa esiin asioita, jotka syystä tai toisesta ovat jääneet huomaamatta sekä kysyä suoraan toisten näkemyksiä.

4. Kunnioitan toisia

Kunnioitetaan toista ihmistä ja hänen ihmisarvoaan. Myös heitä, jotka eivät ole tänään paikalla. Keskustelussa ei tarvitse voittaa, vängätä tai väitellä.

Hyvin sanottu -keskustelu

- Kansanedustaja **Krista Mikkonen** (vihr.)
- Poliitiikan toimittajat ry:n puheenjohtaja **Iida Hallikainen**
- Sitran asiantuntija **Pauli Saloranta**
- Ympäristöministeriön erityisasiantuntija **Kirsi-Marja Lonkila**

Miten rakentavaksi ja tasavertaiseksi koit keskustelun asteikolla 1-5?

Vastaa kyselyyn nyt QR-koodia käyttäen!

Merkitse keskustelun otsikoksi kyselyyn ”Moniäänistä politiikkaa”.

Seuraavaksi: Kansalaiskokous energiapoliittisessa pääöksenteossa

**Lähetys jatkuu Tiedekulman sivuilla!
tiedekulma.fi → Suora lähetys**

Kansalaiskokous energiapoliittisessa päätöksenteossa

Työ- ja elinkeinoministeriön neuvotteleva virkamies **Markku Kinnunen**,
ympäristöministeriön ympäristöneuvos **Magnus Cederlöf**, Motivan viestintäpäälikkö
Leila Timonen ja kansalaiskokouksen osallistujat **Taina Paananen** ja **Timo Ylinen**

Kansalaiskokouksen taustaa

- Kansalaiskokouksen järjestäjinä Turun yliopiston ja Suomen ympäristökeskuksen tutkijat yhteistyössä YM, TEM ja Motiva. Tekoälykokeilun rahoittajana **Sitra**.
- Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittama hanke **Flaire** – reilu, joustava ja resilientti energiajärjestelmä.
- Satunnaisotoksen pohjalta 8000 kutsua, 186 vapaaehtoista, lopullinen osallistujajoukko **54 henkeä**.

Energia-aiheisen kansalaiskokouksen vaiheet

Kansalaiskokouksen kannanotto → utu.fi/kansalaiskokous

KANNANOTTO – ENERGIA-AIHEINEN KANSALAIKOKOUS

JOHDANTO

Tämän kannanoton on laatinut energia-aiheinen kansalaiskokous, johon osallistui 54 satunnaisotannan ja kiintiöinnin kautta valikoitunutta suomalaista. Osallistujat valittiin siten, että kutsu osallistua kansalaiskokoukseen lähetettiin 8000 satunnaisesti valitulle yli 18-vuotiaalle suomalaiselle. Kutsuun myöntävästi vastanneiden joukosta muodostettiin mahdollisimman monimuotoinen kokoonpano asuinpaikan, sukupuolen, iän sekä koulutustaustan mukaan. Lisäksi kiinnitettiin huomiota siihen, että osallistujajoukossa oli omakoti-, rivi- ja kerrostalossa asuvia.

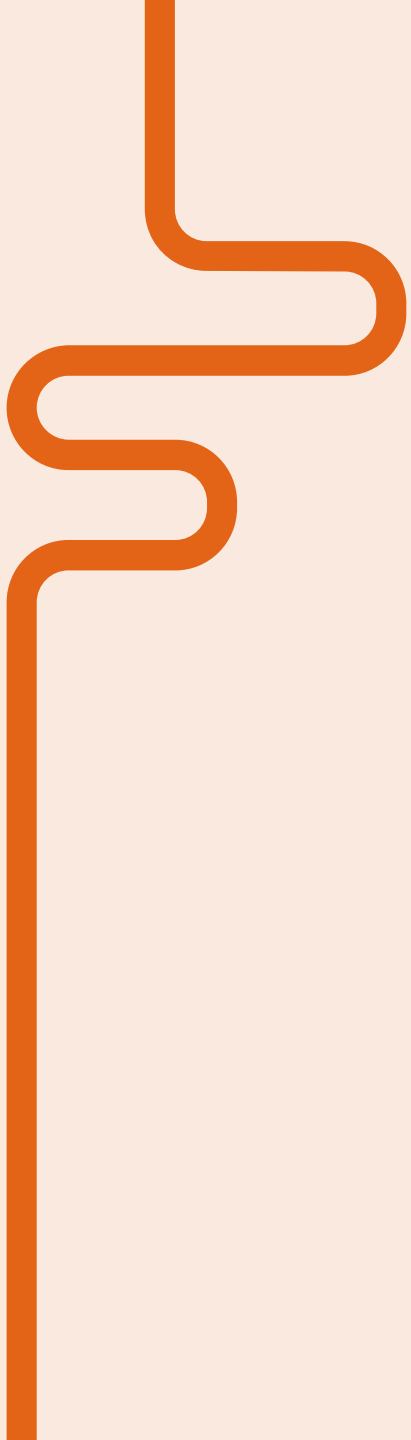
Kansalaiskokous kokoontui etänä verkon välityksellä 29.1. ja 12.2. sekä kahtena viikonloppuna Helsingissä: 1.–2.2. ja 15.–16.2.2025. Ohjatun työskentelyn aikana osallistujat kuulivat asiantuntijoita, esittivät heille kysymyksiä, arvioivat huolellisesti saamaansa tietoa ja keskustelivat aiheesta pienryhmissä. Keskusteluiden perusteella he kirjoittivat kannanoton, jossa esitellään kansalaiskokouksen valitsemat keskeisimmät tosiasiat Suomen energiajärjestelmästä sekä kokouksen suositukset koskien neljää eri aihealuetta. Kannanoton tilannekuva ja suositukset ovat täysin osallistujien laatimia, eivätkä viranhaltijat, asiantuntijat tai tutkijat osallistuneet niiden kirjoittamiseen tai editoimiseen. Kannanotto perustuu osallistujien muodostamiin näkemyksiin ja perusteluihin sekä niiden puntarointiin kansalaiskokouksessa. Tekoälyä käytettiin asiantuntijakysymysten tiivistämisessä sekä alustavien tosiasioiden ja suositusten ryhmittelyssä.

Kansalaiskokouksen järjestivät Turun yliopiston ja Suomen ympäristökeskuksen tutkijat yhteistyössä ympäristöministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön kanssa.

Kansalaiskokous hyväksyi kannanoton yksimielisesti.

TILANNEKUVA: MITÄ JOKAISEN SUOMALAISEN TULISI YMMÄRTÄÄ ENERGIAJÄRJELMÄSTÄ?

1. Sähköenergian hinta muodostuu monista tekijöistä, esimerkiksi tuotantokustannuksista, sähkönsiirroista, veroista ja sähköyhtiöiden katteesta. Energiavajeen aikana hintaan vaikuttaa myös pohjoismaisilta sähkömarkkinoilta ostettavan tuontisähkön hinta.
2. Suomessa teollisuus kulutti sähköä vuonna 2023 Motivan mukaan 42 %. Kotitalouksien ja maatalouden osuus sähkönkulutuksesta oli 30 %, josta suurin osa käytettiin lämmitykseen. Siksi myös kotitalouksien kulutustottumuksilla ja energiansäästötoimilla on tärkeä merkitys.

Ilmasto- ja energia-aiheisten kansalaiskeskustelujen vaikutukset

Turun yliopiston valtio-opin professori **Maija Setälä**

Esityksen rakenne

1. Energia-aiheiset kansalaiskeskustelut maailmalla

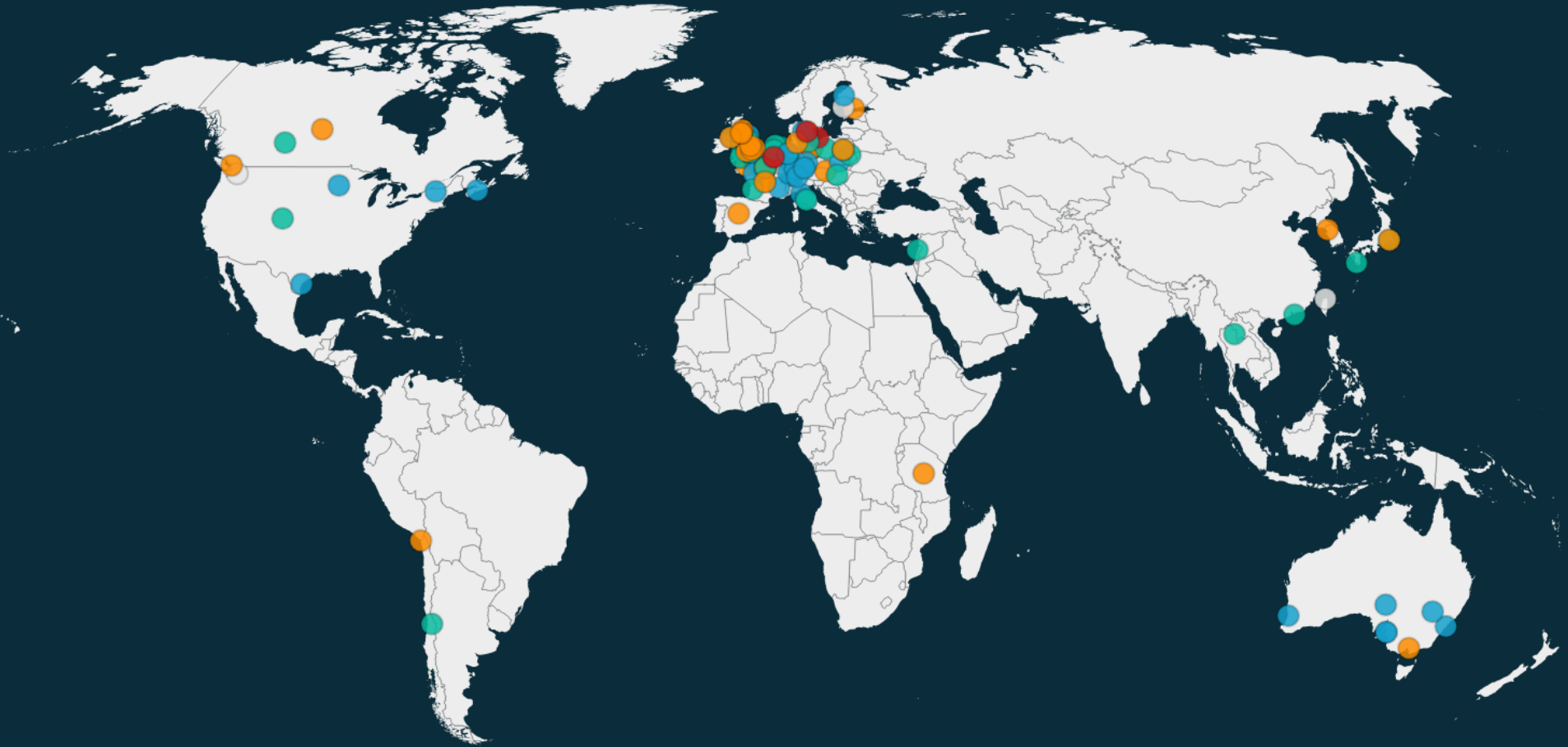
2. Kansalaiskeskustelujen vaikutustyytit

- Vaikutukset poliittiseen päätöksentekoon
- Vaikutukset julkiseen keskusteluun ja kansalaisyhteiskuntaan

3. Energia-aiheinen kansalaiskokous

- Mitä vaikutuksia energia-aiheisella kansalaiskokouksella on ollut?

Energia-aiheiset kansalaiskeskustelut maailmalla

Kansalaiskokousten määrä: 117

Kansalaiskokousten soveltamislaajuus: ● Paikallinen (37) ● Alueellinen (37) ● Kansallinen (35) ● Ylikansallinen (4)

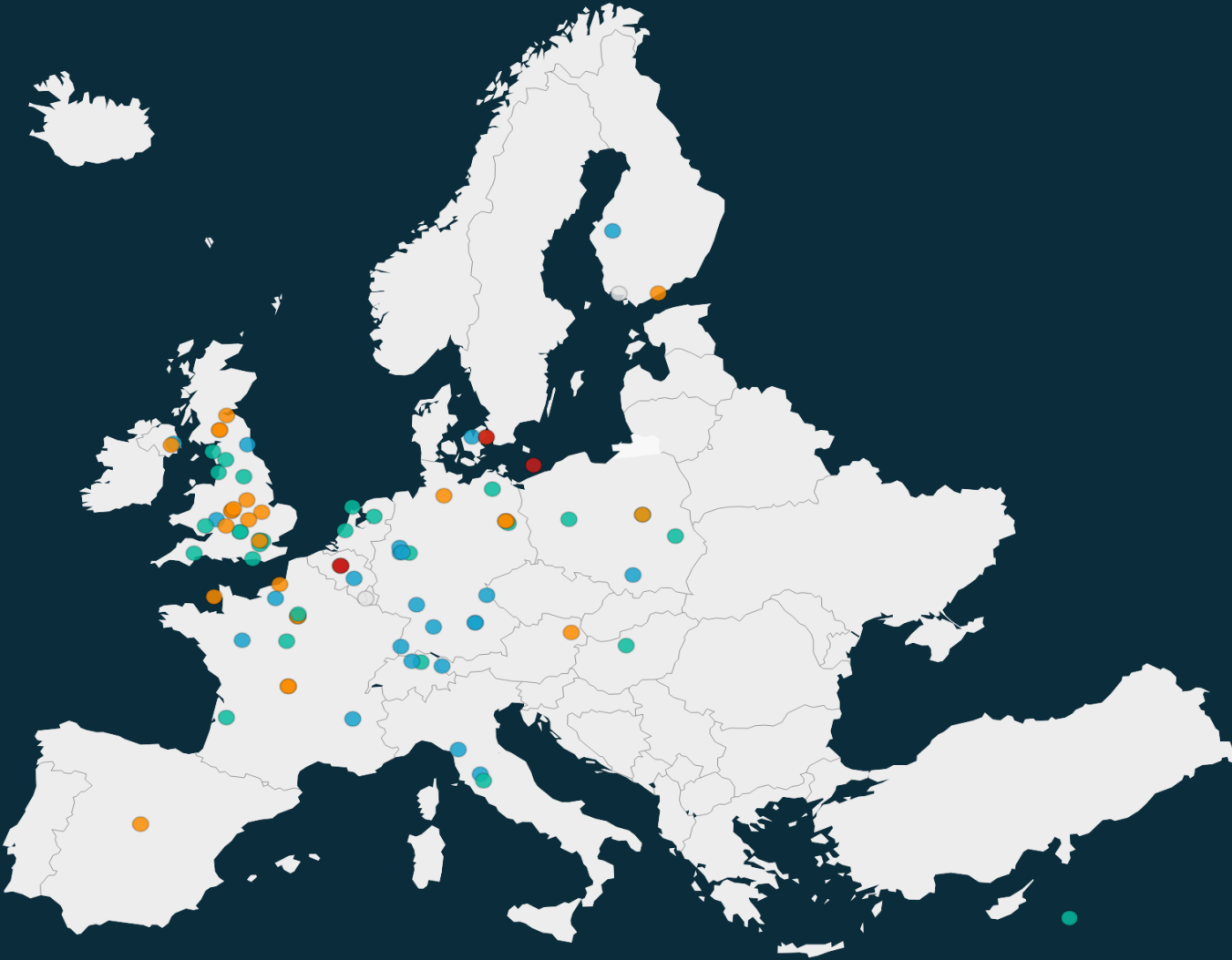
https://www.datawrapper.de/_J8yw7/

Energia-aiheiset kansalaiskeskustelut maailmalla

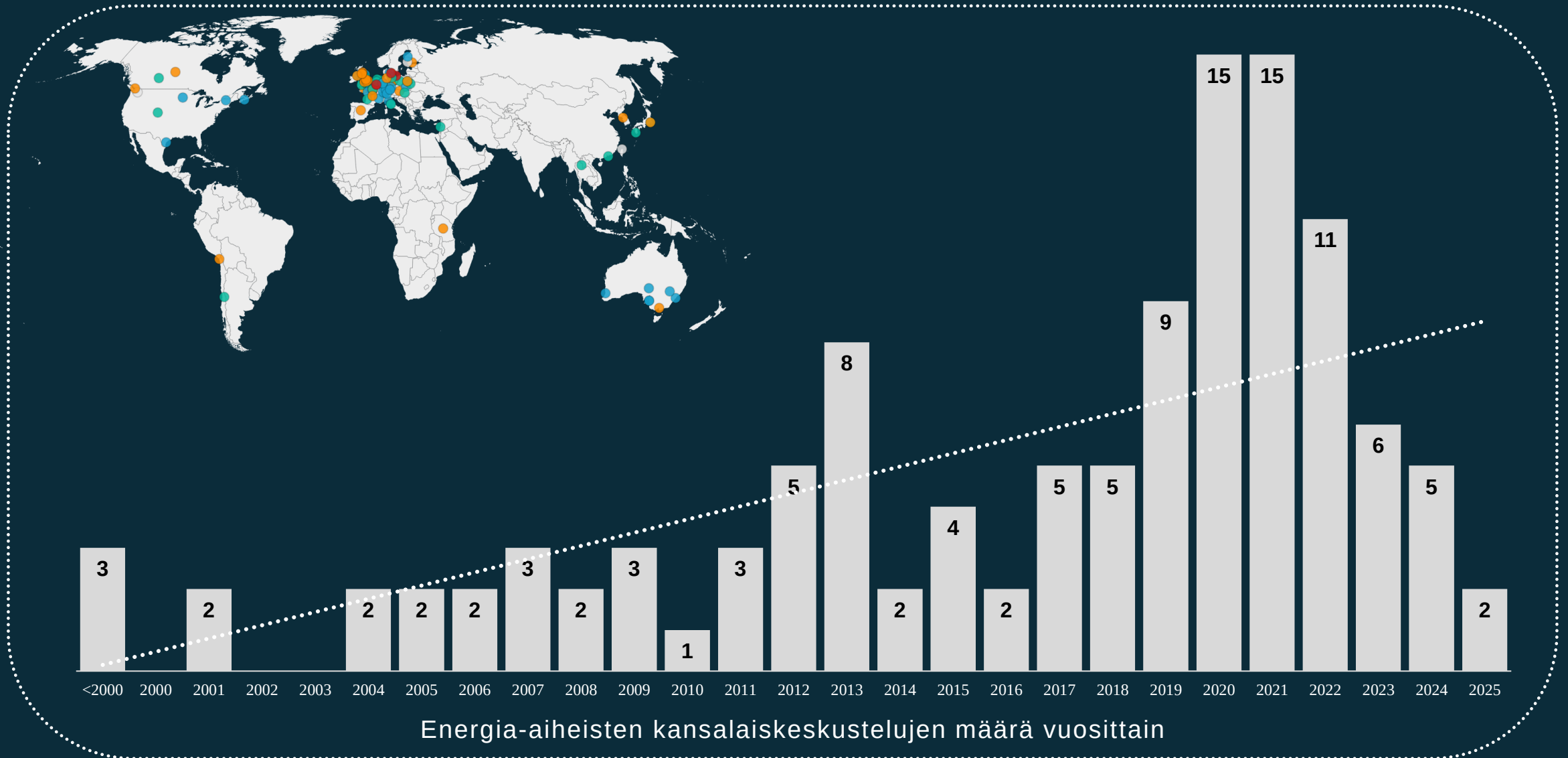
Kansalaiskokousten soveltamislaajuus:

- Paikallinen (29)
- Alueellinen (25)
- Kansallinen (29)
- Ylikansallinen (3)

https://www.datawrapper.de/_dLh6m/

Energia-aiheiset kansalaiskeskustelut maailmalla

Energia-aiheiset kansalaiskeskustelut maailmalla

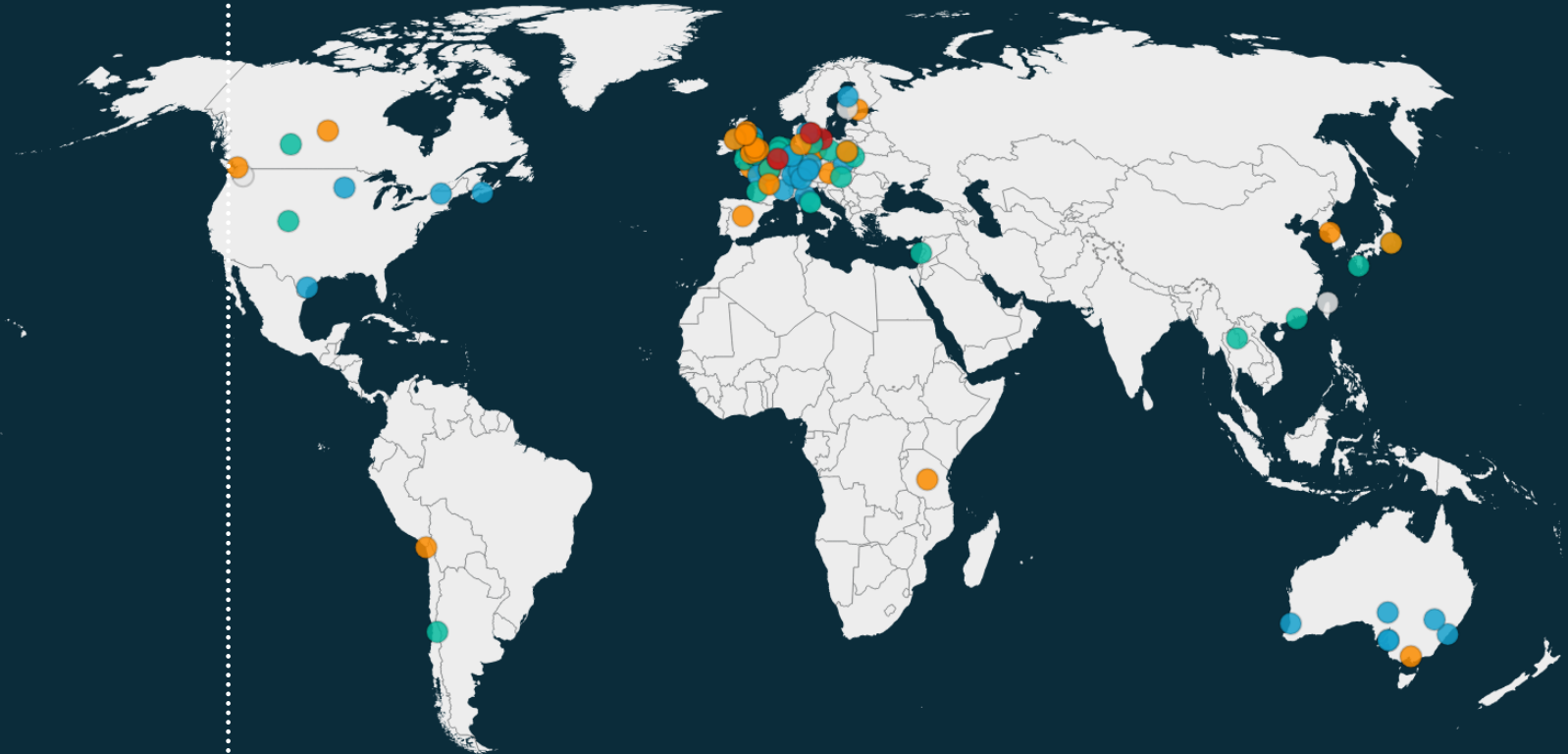
Tapaukset alueittain ja keskustelunaiheittain:

Tapaukset alueittain:

• Eurooppa	87
• Pohjois-Amerikka	11
• Aasia	8
• Oseania	7
• Etelä-Amerikka	2
• Afrikka	1

Ensisijaiset aiheet:

• Ilmasto- ja ympäristö	39
• Uusiutuva energia	23
• Ydinvoima	13
• Energiansäästö	7
• Energiatehokkuus/varastointi	4
• Kestävä kehitys	4
• Energiantuotannon sijoittaminen	2
• Sähkö	4
• Öljy ja kaasu	1
• Muu	14

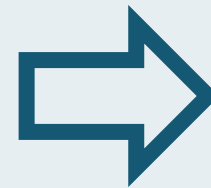
Kansalaiskeskustelujen vaikutustyyppit

Kansalaiskeskustelujen sisäiset vaikutukset

Vaikutukset osallistujiin

Tietotason- ja mielipiteiden muutokset,
luottamus, ymmärrys eri näkökulmista

Kansalaiskeskustelujen ulkoiset vaikutukset

Kansalaiskeskustelujen vaikutukset julkisiin instituutioihin ja poliittiseen päätöksentekoon

Poliittiset päätökset

Lait, hallinnon päätökset,
strategiat, suunnitelmat,
selvitykset

Päätöksenteko- kulttuuri

Päätäjien ja hallinnon
asenteet kansalais-
osallistumista kohtaan

Päätöksenteko- instituutiot ja rakenteet

Toimielimet, käytännöt

Poliittiset päätökset

Kansalaiskeskustelujen vaikutukset julkisiin instituutioihin ja poliittiseen päätöksentekoon

Päätöksenteko-
kulttuuri

Päätöksenteko-
instituutiot ja
rakenteet

Vaikutustyyppi	Selite
Ei vaikutusta	Kansalaiskeskustelua ei huomioitu päätöksenteossa tai sen suositus hylättiin
Ei lisäarvoa	Päätös olisi ollut samanlainen myös ilman kansalaiskeskustelua
Voimistava/ validoiva vaikutus	Kansalaiskeskustelu rohkaisi päättäjiä edistämään jo valmistelussa ollutta asiaa tai loi momentumin aiempien suunnitelmien kehittämiseksi
Rikastava vaikutus	Kansalaiskeskustelu toi merkittäviä uusia asioita olemassa oleviin tai valmisteilla oleviin linjauksiin
Poliittinen vaikutus	Kansalaiskeskustelu auttoi poliitikkoja tekemään (puoluepoliittisesti) vaikean päätöksen
Innostava vaikutus	Kansalaiskeskustelu sai aikaan täysin uuden, innovatiivisen idean (jota ei oltu ennen harkittu valmisteluprosesseissa)
Suuntaa muuttava vaikutus	Kansalaiskeskustelu sai aikaan kollektiivisen mielipiteen- ja suunnanmuutoksen keskeisten päättäjien keskuudessa
Estävä vaikutus	Kansalaiskeskustelu sai päättäjät hylkäämään aiemmin suunnitellun hankkeen/päätöksen

Kansalaiskeskustelujen vaikutukset julkisiin instituutioihin ja poliittiseen päätöksentekoon

Poliittiset
päätökset

Päätöksenteko- kulttuuri

Päätäjien ja hallinnon luottamus kansalaisiin vahvistuu

Päätäjien ja hallinnon käsitys kansalaisten kyvyistä osallistua ja vaikuttaa vahvistuu

Asenteet kansalaiskeskusteluja kohtaan muuttuvat

Päätöksenteko- instituutiot ja rakenteet

Syntyy uusia päätöksenteon tai sen valmistelun käytäntöjä

Syntyy uutta osaamista järjestää tai tilata kansalaiskeskusteluja

Kansalaiskeskustelut vakiintuvat osaksi päätöksentekoa

Kansalaiskeskustelujen vaikutukset julkiseen keskusteluun ja kansalaisyhteiskuntaan

Vaikutukset julkiseen keskusteluun

Kansalaiskeskustelun näkemykset tulevat esille mediassa ja vaikuttavat näin julkiseen keskusteluun.

Kansalaiskeskustelu aktivoi eri sidosryhmiä julkiseen keskusteluun tai toimintaan.

Sidosryhmät omaksuvat kansalaiskeskustelun suosituksia omiin strategioihinsa tai kampanjoihinsa.

Vaikutukset kansalaisten mielipiteisiin

Kansalaisten kiinnostus ja luottamus päätöksentekoa ja demokraattisia prosesseja kohtaan kasvaa.

Kansalaisten tietotaso käsiteltävistä aiheista kasvaa ja mielipiteet muuttuvat tai tarkentuvat.

Kansalaisten ymmärrys eri näkökulmia kohtaan lisääntyy, mikä johtaa tasapuolisempaan keskusteluun.

Energia-aiheisen kansalaiskokouksen vaikutukset - yhteenveto

- Politiikkavaikutukset
- Vaikutukset päätöksenteon käytäntöihin
- Vaikutukset laajempaan yleisöön ja julkiseen keskusteluun

Kirjallisuutta

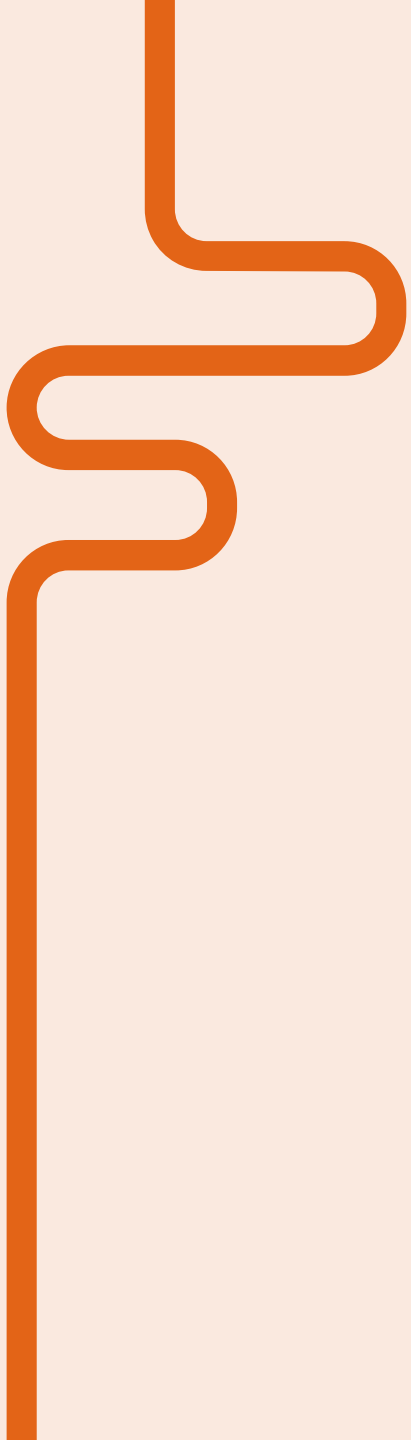
Demski, Christina, Capstick, Stuart & Hessellund Beanland, Mark (2024). Impact Evaluation Framework for Climate Assemblies. *Knowledge Network on Climate Assemblies* (KNOCA).

Fernández-Martínez, José, L., Bates, Coco, Benedetta, Camerini & Salzer, Anja (2025). The Impact of Climate Citizens' Assemblies on Digital Media: The Cases of Austria, France, Scotland, Spain and UK. KNOCA.

Grönlund, Kimmo & Setälä, Maija (2024). Deliberative mini-publics. Teoksessa A. Vatter & R. Freiburghaus (toim.), *Handbook of Comparative Political Institutions* (s. 294–309). Edward Elgar Publishing.

Pfeffer, Janosch, Einhauser, Hannah, Hauke, Johanna, Hoffmann, Kira, Ruf, Lisa, Weber, Milena, Weckbecker, Florian Wellhausen, Marlene & Newig, Jens (2025). "Citizens' Assemblies Can Lead to More Ambitious Climate Policy Decisions, but It's Been Rare Evidence from Over Four-Hundred-Fifty Recommendations in Five Countries." *Presentation at the ECPR General Conference*, Thessaloniki, 2025.

Vrydagh, Julien & Caluwaerts, Didier (2023). How do Mini-publics Affect Public Policy? Disentangling the Influences of a Mini-public on Public Policy Using the Sequential Impact Matrix Framework, *Representation*, 59:1, 117-136.

Kiitos!

Kansalaiskokouksen nettisivut:
utu.fi/kansalaiskokous

Flairen nettisivut: flaire.fi

LinkedIn: [Just Energy STN](#)